

Wniosek 1. *Rozpatrzmy układ równań postaci:*

$$\begin{cases} y_1' = a_{11}(x)y_1 + \dots + a_{1n}(x)y_n \\ y_2' = a_{21}(x)y_1 + \dots + a_{2n}(x)y_n \\ \vdots \\ y_n' = a_{n1}(x)y_1 + \dots + a_{nn}(x)y_n \end{cases} \quad (1)$$

o współczynnikach ciągłych w przedziale J .

- 1. Rozwiązanie zeruje się w pewnym punkcie przedziału J wtedy i tylko wtedy, gdy zeruje się w każdym punkcie przedziału J .*
- 2. Kombinacja liniowa rozwiązań zeruje się w pewnym punkcie wtedy i tylko wtedy, gdy zeruje się w każdym punkcie.*
- 3. Dla każdej liczby $k > n$ ($k \in \mathbb{N}$) dowolnych k -rozwiązań powyższego układu tworzy układ liniowo zależny. Istnieje n liniowo niezależnych rozwiązań.*
- 4. Jeżeli $(\vec{y}_1, \dots, \vec{y}_n)$ tworzą układ fundamentalny, to każde rozwiązanie daje się przedstawić w postaci kombinacji liniowej*

$$c_1\vec{y}_1 + \dots + c_n\vec{y}_n$$

Definicja 1. *Dowolny n liniowo niezależnych rozwiązań układu (1) nazywamy układem fundamentalnym rozwiązań (układ fundamentalny to dowolna baza E).*

Układy liniowe niejednorodne równań różniczkowych pierwszego rzędu

Stwierdzenie 1 (rozwiązanie ogólne układu niejednorodnego jest sumą rozwiązania układu jednorodnego i pewnego rozwiązania szczególnego).

Niech $\vec{y}_s$ będzie pewnym ustalonym rozwiązaniem układu liniowego niejednorodnego równań różniczkowych pierwszego rzędu:

$$\begin{cases} y_1' = a_{11}(x)y_1 + \dots + a_{1n}(x)y_n + b_1(x), \\ y_2' = a_{21}(x)y_1 + \dots + a_{2n}(x)y_n + b_2(x), \\ \vdots \\ y_n' = a_{n1}(x)y_1 + \dots + a_{nn}(x)y_n + b_n(x). \end{cases} \quad (2)$$

Wówczas, jeśli $\vec{y}_{jed}$ jest rozwiązaniem układu jednorodnego odpowiadającego temu układowi:

$$\begin{cases} y_1' = a_{11}(x)y_1 + \dots + a_{1n}(x)y_n, \\ y_2' = a_{21}(x)y_1 + \dots + a_{2n}(x)y_n, \\ \vdots \\ y_n' = a_{n1}(x)y_1 + \dots + a_{nn}(x)y_n, \end{cases} \quad (3)$$

to

$$\vec{y}_{jed} + \vec{y}_s$$

jest rozwiązaniem układu niejednorodnego; w ten sposób otrzymuje się wszystkie rozwiązania układu niejednorodnego.

Twierdzenie 1 (o istnieniu, jednoznaczności, postaci układu liniowego równań różniczkowych zwyczajnych pierwszego rzędu).

Niech $a_{jk}, b_j: J \rightarrow \mathbb{R}$ dla $j, k \in \{1, \dots, n\}$ są funkcjami ciągłymi w przedziale $J \subseteq \mathbb{R}$ oraz $\xi \in J$, $\eta_1, \dots, \eta_n \in \mathbb{R}$. Wówczas zagadnienie Cauchy'ego postaci:

$$\begin{cases} y_1' = a_{11}(x)y_1 + \dots + a_{1n}(x)y_n, \\ y_2' = a_{21}(x)y_1 + \dots + a_{2n}(x)y_n, \\ \vdots \\ y_n' = a_{n1}(x)y_1 + \dots + a_{nn}(x)y_n, \\ y_1(\xi) = \eta_1, \\ y_2(\xi) = \eta_2, \\ \vdots \\ y_n(\xi) = \eta_n \end{cases}$$

ma dokładnie jedno rozwiązanie w przedziale J . Ujmuje je wzór:

$$\begin{bmatrix} y_1(x) \\ \vdots \\ y_n(x) \end{bmatrix} = Z(x) \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \vdots \\ \eta_n \end{bmatrix} + Z(x) \int_{\xi}^x [Z(s)]^{-1} \begin{bmatrix} b_1(s) \\ \vdots \\ b_n(s) \end{bmatrix} ds$$

dla każdego $x \in J$, gdzie $Z(x)$ jest macierzą fundamentalną rozwiązań układu jednorodnego odpowiadającego rozważanemu układowi taką, że $Z(\xi) = I$.

Układy liniowe jednorodne o stałych współczynnikach

Twierdzenie 2. Niech $A = [a_{jk}]$, gdzie $j, k \in \{1, \dots, n\}$, $a_{jk} \in \mathbb{C}$. Wówczas:

1. Jeśli λ jest wartością własną ($\lambda \in \mathbb{C}$) macierzy A , a $\vec{c} = \begin{bmatrix} c_1 \\ \vdots \\ c_n \end{bmatrix}$ jest wektorem własnym

odpowiadającym tej wartości własnej, to wzór

$$\vec{c} \cdot e^{\lambda x}$$

opisuje nietrywialne rozwiązanie układu $\vec{y}' = A\vec{y}$.

2. Jeśli $\lambda_1, \dots, \lambda_p \in \mathbb{C}$ są wartościami własnymi macierzy A , a $\vec{c}_1, \dots, \vec{c}_p$ są wektorami własnymi odpowiadającymi tym wartościom własnym, to funkcje

$$\vec{c}_1 \cdot e^{\lambda_1 x}, \dots, \vec{c}_p \cdot e^{\lambda_p x}$$

są rozwiązaniami

$$\vec{y}' = A\vec{y}$$

przy tym są one liniowo niezależne wtedy i tylko wtedy, gdy $\vec{c}_1, \dots, \vec{c}_p$ są liniowo niezależne.

3. Jeśli $\lambda_1, \dots, \lambda_n \in \mathbb{C}$ są wartościami własnymi macierzy A , a $\vec{c}_1, \dots, \vec{c}_n$ są liniowo niezależnymi wektorami własnymi odpowiadającymi tym wartościom własnym, to

$$\vec{c}_1 \cdot e^{\lambda_1 x}, \dots, \vec{c}_n \cdot e^{\lambda_n x}$$

tworzą układ fundamentalny rozwiązań układu jednorodnego liniowego

$$\vec{y}' = A\vec{y}.$$

Zachodzi to także w szczególnym przypadku, gdy $\lambda_1, \dots, \lambda_n$ są parami różnymi wartościami własnymi A .

Twierdzenie 3 (przypadek rzeczywisty).

Załóżmy, że $A = [a_{ij}]$, $i, j \in \{1, \dots, n\}$, $a_{ij} \in \mathbb{R}$. Wówczas:

1. Jeśli $\lambda = \mu + \nu$ jest wartością własną macierzy A o niezerowej części urojonej, a $\vec{c} = \vec{a} + \vec{b}i$ jest wektorem własnym odpowiadającym tej wartości własnej, to wzory

$$u(x) = \operatorname{Re}(\vec{c}e^{\lambda x}) = \operatorname{Re}\left((\vec{a} + \vec{b}i)e^{\mu x}(\cos(\nu x) + i \sin(\nu x))\right) = e^{\mu x}(\vec{a} \cos(\nu x) - \vec{b} \sin(\nu x))$$

$$v(x) = \operatorname{Im}(\vec{c}e^{\lambda x}) = \operatorname{Im}\left((\vec{a} + \vec{b}i)e^{\mu x}(\cos(\nu x) + i \sin(\nu x))\right) = e^{\mu x}(\vec{a} \sin(\nu x) + \vec{b} \cos(\nu x))$$

opisują parę rozwiązań liniowo niezależnych, rzeczywistych równania $\vec{y}' = A\vec{y}$.

2. Jeśli danych jest $2p$ różnych wartości własnych ($\lambda_1, \dots, \lambda_p, \lambda_{p+1} = \bar{\lambda}_1, \dots, \lambda_{2p} = \bar{\lambda}_p$) macierzy A oraz q różnych rzeczywistych wartości własnych ($\lambda_{2p+1}, \dots, \lambda_{2p+q}$), a $\vec{c}_1, \dots, \vec{c}_{2p+q}$ są odpowiadającymi im wektorami własnymi, to wzory

$$u_j(x) = \operatorname{Re}(\vec{c}_j e^{\lambda_j x}), \quad j \in \{1, \dots, p\}$$

$$v_j(x) = \operatorname{Im}(\vec{c}_j e^{\lambda_j x}), \quad j \in \{1, \dots, p\}$$

$$w_j(x) = \vec{c}_j e^{\lambda_j x}, \quad j \in \{2p+1, \dots, 2p+q\}$$

ujmują $2p+q$ liniowo niezależnych rozwiązań rzeczywistych układu $\vec{y}' = A\vec{y}$, które gdy $2p+q = n$ tworzą układ fundamentalny rozwiązań.

3. Rozwiązania wymienione w punkcie 2 tworzą układ fundamentalny także, gdy wartości własne nie są różne, ale wektory własne $\vec{c}_1, \dots, \vec{c}_{2p+q} = \vec{c}_n$ są liniowo niezależne.

Twierdzenie 4 (wielokrotne wartości własne).

Załóżmy, że $A = [a_{jk}]$, $j, k \in \{1, \dots, n\}$, gdzie $a_{jk} \in \mathbb{C}$ oraz λ jest k -krotnym pierwiastkiem wielomianu charakterystycznego macierzy A (jest k -krotną wartością własną A). Wówczas istnieje k liniowo niezależnych rozwiązań równania $\vec{y}' = A\vec{y}$ postaci

$$\begin{aligned} \vec{y}_0(x) &= \vec{p}_0(x)e^{\lambda x}, \\ &\vdots \\ \vec{y}_{k-1}(x) &= \vec{p}_{k-1}(x)e^{\lambda x}, \end{aligned}$$

gdzie

$$\vec{p}_j(x) = \begin{bmatrix} p_{1(j)}(x) \\ \vdots \\ p_{n(j)}(x) \end{bmatrix}$$

oraz $p_{1(j)}, \dots, p_{n(j)}$ są wielomianami stopnia nie większego od j dla $j \in \{0, \dots, k-1\}$.

Ponadto:

jeśli dodatkowo wyrazy macierzy A są liczbami rzeczywistymi, to wzory

$$\begin{aligned} u_j(x) &= \operatorname{Re}(\vec{p}_j(x)e^{\lambda x}) \\ v_j(x) &= \operatorname{Im}(\vec{p}_j(x)e^{\lambda x}) \end{aligned}$$

dla $j \in \{0, \dots, k-1\}$ opisują $2k$ rozwiązań rzeczywistych układu $\vec{y}' = A\vec{y}$.

Równanie rzędu n i równoważny układ rzędu 1

Niech $f: D \subseteq \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}$ będzie daną funkcją i rozważmy równanie

$$y^{(n)} = f(x, y(x), y'(x), \dots, y^{(n-1)}(x)). \quad (4)$$

Podstawmy:

$$\begin{aligned} y_1 &= y \\ y_2 &= y' \\ y_3 &= y'' \\ &\vdots \\ y_n &= y^{(n-1)} \end{aligned}$$

Rozważmy układ równań:

$$\begin{cases} y_1' = y_2 \\ y_2' = y_3 \\ \vdots \\ y_{n-1}' = y_n \\ y_n' = f(x, y_1, y_2, \dots, y_n) \end{cases} \quad (5)$$

Stwierdzenie 2.

1. Jeżeli funkcja $J \ni x \mapsto y(x) \in \mathbb{R}$ jest rozwiązaniem równania (4) rzędu n w przedziale $J \subseteq \mathbb{R}$, to funkcja

$$J \ni x \mapsto (y_1(x), \dots, y_n(x)) = (y(x), y'(x), \dots, y^{(n-1)}(x)) \in \mathbb{R}^n$$

jest rozwiązaniem układu równań (5) w przedziale J .

2. Jeśli funkcja $J \ni x \mapsto (y_1(x), \dots, y_n(x)) \in \mathbb{R}^n$ jest rozwiązaniem układu równań (5) w przedziale J , to funkcja

$$J \ni x \mapsto y(x) = y_1(x) \in \mathbb{R}$$

jest rozwiązaniem równania (4) w przedziale J